

Simposi

150
anys

d'electricitat a Catalunya

HISTÒRIA, TECNOLOGIA I INDÚSTRIA

A mitjans de 1875 l'Escola d'Enginyers havia decidit instal·lar il·luminació elèctrica al seu gabinet de física mitjançant una màquina Gramme i una llum d'arc, que va ser importada per la casa Tomás Dalmau e hijo de Barcelona. L'equip va servir per fer proves a diferents indrets i per mostrar la capacitat de generació de llum que tenia.

A finals de 1875 i principis de 1876 diverses fàbriques i establiments van confiar en l'enllumenat elèctric, i es van començar a fer instal·lacions permanents. Amb aquestes l'electricitat entrava a Catalunya de forma definitiva.

Uns anys després, l'any 1881 es creava, a Barcelona, la primera empresa dedicada a la producció, distribució, i sobretot promoció de l'electricitat, la *Sociedad Española de Electricidad*, amb el sistema de corrent continu, i a la vegada es va dedicar a la construcció d'aparells elèctrics, imprescindibles per desenvolupar l'activitat.

Pas a pas l'electricitat es va anar convertint en una energia aplicada primer a l'enllumenat i a l'electroquímica, i després a la metal·lúrgia i la força motriu.

L'any 1886, quan Girona adoptava l'enllumenat públic elèctric en tot el casc urbà amb el sistema de corrent altern, fou la primera ciutat de la península en fer-ho amb aquest sistema, i la segona d'Europa després de la població txeca de Karlovy Vary, que l'havia instal·lat l'any 1884.

Les tecnologies del corrent continu i del corrent altern entraven de ple en la distribució elèctrica de les poblacions del país i es van començar a estendre impulsades per la necessitat d'enllumenar la nit.

La societat va començar a impregnar-se de la nova tecnologia elèctrica que va anar creixent i progressant en els diversos períodes: d'iniciació, 1876 -1900; de consolidació, 1900 – 1960; d'expansió de l'activitat elèctrica, 1960-2026, pels quals ha anat transcorrent al llarg d' aquests 150 anys de presència.

És en aquest context que la **Càtedra UNESCO de Tècnica i Cultura** s'ha proposat commemorar aquesta fita, a la vegada tecnològica i cultural, que ha modificat la nostra forma de vida actual. Ho hem plantejat en forma de Simposi centrat en deu temàtiques que s'han considerat les més destacables per tenir un ampli panorama d'aquesta presència, principalment en els aspectes industrials.

- Les quatre primeres tractaran la progressió històrica.
- Les dues següents combinen la història tècnica i el patrimoni material.
- Les quatre restants es situen dins l'àmbit de l'evolució tecnològica i l'evolució de les empreses elèctriques, en la seva tasca de generar, transportar i distribuir l'electricitat.

Per cada una d'aquestes temàtiques es podria dedicar una jornada sencera, però hem volgut, intencionadament, proporcionar als assistents una imatge sintetitzada, fent sobresortir els fets més importants d'aquesta llarga etapa.

Joan Carles Alayo i Manubens

Coordinador del Simposi.

21 i 22 de maig
Av. Diagonal, 647

Escola Tècnica Superior
d'Enginyeria Industrial
de Barcelona

175 ANYS
UPC ETSEIB

UNIVERSITAT POLITÈCNICA
DE CATALUNYA
BARCELONATECH

Temàtiques

1. El paper de l'Escola d'Enginyers en la introducció de l'electricitat.
Guillermo Lusa Monforte – Doctor enginyer Industrial
2. 150 anys d'electricitat i electrificació. Els fets més rellevants.
Joan Carles Alayo i Manubens – Doctor enginyer Industrial
3. Personatges que han deixat empremta en l'electrificació de Catalunya.
Jesús Sánchez Miñana - Doctor enginyer de Telecomunicació
Joan Carles Alayo i Manubens – Doctor enginyer Industrial
4. L'ensenyança de l'electricitat i la tècnica elèctrica.
Oriol Boix Aragonès – Doctor enginyer industrial
Montserrat Montalà Palau – Màster en Enginyeria de l'Energia
5. La història que es conserva. Màquines i aparells destacats.
Jaume Perarnau i Llorens - Doctor en història de la tècnica.
6. Construccions singulars. Les estructures hidroelèctriques.
Martí Sánchez i Juny – Doctor enginyer de Camins, Canals i Ports
7. Productors i Distribuïdors. Empreses centenàries.
Eléctrica Vaquer (Ripoll)
Electra Centelles (Centelles)
Bassols Energia (Olot)
8. L'energia nuclear a Catalunya. Orígens i desenvolupament.
Francesc Xavier Barca Salom – Doctor enginyer industrial
Francesc Reventós i Puigjaner – Doctor enginyer industrial
Juan Josep Pérez Torrent – Enginyer Industrial
9. Subministrar electricitat. Els actors imprescindibles.
*Trinidad Sala Acosta - Delegada de **REDEIA** a la delegació nord-est*
*Enric Brazís Caubet - Director d'**ENDESA** a Catalunya*
*Oriol Xalabarder Anglí - President **ASEME***
10. L'electricitat com a producte, l'electricitat com a servei.
Comissió d'Energia del Col·legi d'Enginyers Industrials de Catalunya

Sessions dia 21 de maig			Sessions dia 22 de maig		
Tema	Temps	horari	Tema	Temps	horari
1	40'	9h00-9h40	6	40' amb debat	9h-9h40
2	50'	9h40-10h30	7	60' amb debat	9h40h-10h40
Inauguració	20'	10h30-10h50	Pausa	20'	10h40-11h00
Pausa	20'	10h50-11h10	8	60' amb debat	11h00-12h00
3	50'	11h10-12h00	9	60' amb debat	12h00-13h00
4	50'	12h00-12h50	10	60' amb debat	13h00-14h00
5	40'	12h50-13h30	Cloenda		
Debat	30'	13h20-14h00			

Inscripció

Inscripció gratuïta.

Les sessions seran presencials.

Lloc: ETSEIB - Av. Diagonal 647 - Aula “Capella” - planta baixa.

Per fer la inscripció cal entrar a l'enllaç <https://www.eic.cat/jornades/1136439>

CÀTEDRA UNESCO DE TÈCNICA I CULTURA

La Càtedra UNESCO de Tècnica i Cultura “Pere Duran Farell” va ser creada l’any 1999 com a conseqüència d’un conveni entre la UNESCO i la UPC, amb la finalitat d’investigar i promoure la relació entre les dimensions cultural i tecnològica de la nostra societat actual.

Un dels principals objectius de la Càtedra rau en analitzar el paper de la tecnologia en la societat, incloent l’estudi de l’impacte dels moderns desenvolupaments tecnològics i científics.

La Càtedra promou la presència de contingut cultural en els ensenyaments universitaris científics i tecnològics, i des de la seva gènesi, s’ha trobat molt vinculada a l’Escola Tècnica Superior d’Enginyeria Industrial de Barcelona, i molt especialment al seu Centre de Recerca per a la Història de la Tècnica.

La Càtedra també presta especial atenció a la divulgació del coneixement científic i tècnic en l’entorn social, amb la presència dels seus membres com a organitzadors o ponents. Ha organitzat en el àmbit de la memòria històrica, les Jornades Memorial Democràtic a la UPC, i darrerament a endegat un projecte de llarg abast “Còmic, Ciència i Tecnologia”, que impulsa la difusió del coneixement a través del còmic.

Contacte: Catunesco.tecnicacultura@upc.edu

<https://cutc.upc.edu/ca>